

Halászat

A Magyar Földművelésügyi Minisztérium
kiadványa

TARTALOM:

Dr. Maucha Rezső: A természetes vizek és mesterséges halastavak népesítésének tudományos alapjai. II. rész. (Folytatás és vége)	49
Halászat (horgászati) tilalmi idők újabb megállapítása (203.010/1948. F. M. sz. r.)	53
Répássy Miklós: Természetes hozam	54
Nikoláj Koseljev: A halászok kultúrháza	56
Khin Antal: A csallóközi halászálet (szerszámjárás, képekkel) II. rész. (Folytatás)	57
Oeconomo György: Időszerű teendők a tógazdaságokban ..	59
Dr. Woynarovich Elek: A „Csersav-Kouxam“ hálókonzerválási eljárás előnyei	60
Székelyi Árpád: Időszerű tennivalók a természetes vizeken	61
HALÁSZAT a Centenárius Mezőgazdasági Vásáron	61
A Halászat Szövetkezeti Központ közgyűlése	62
Újdonságok-Vegyések. — Kérdések-Feleletek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések. — Árjegyzés.	

Felelős szerkesztő: Faragó Sándor

Szerkeszti: ifj. dr. Szabó Zoltán

II. (XLVII.) ÉVFOLYAM

BUDAPEST, 1948 április 15.

4. SZÁM

HALÁSZAT

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERIUM KIADVÁNYA.

A HALÁSZAT MINDEN ÁGÁT FELÖLELŐ SZAKLAP.

Megjelenik egyelőre minden hó közepén.

II. (XLVII.) évfolyam.

Szerkesztőség:

Budapest, II., Herman Ottó-út 15.
Országos Halélettani és Szennyvizvizsgáló
Kísérleti Intézet.
Telefon: 161-158.

Kiadóhivatal:

Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11.
Földmívelésügyi Minisztérium vizgazdasági
ügyosztálya II. em. 289/b.
Telefon: 121-790, 122-750, 128-590, (35. m. á.)

Kéziratokat, szakkérdéseket és leveleket a szerkesztőség címére küldjük.

Az előfizetési és hirdetési ügyeket a kiadóhivatal intézi.

Előfizetési díj 1 évre belföldre 24.— Ft. külföldre 48.— Ft.

A hivatásos halászok (szövetkezeti és szakszervezeti tagok) és horgászok (MOHOSZ tagjai) valamint állami alkalmazottak és nyugdíjasok 50% kedvezményben részesülnek.

Postatakarékpénztári csekkszám: **10.094 HALÁSZAT** szaklap, Budapest.

Szerkesztőbizottság:

Elnök: BORVENDÉG ERNŐ DR. miniszteri tanácsos,
a földmívelésügyi minisztérium vízügyi főosztályának főnöke.

Alelnök: Antos Zoltán miniszteri tanácsos,
a földmívelésügyi minisztérium vizgazdasági ügyosztályának vezetője.

Tiszteletbeli elnök: RÉPÁSSY MIKLÓS ny. államtitkár.

Tagok: Faragó Sándor felelős szerkesztő és felelős kiadó, a Balaton halászati felügyelője, Gaál Elemér műszaki tanácsos, az Országos Halászati Felügyelőség vezetője, *Mancha Rezső* dr. egyetemi c. ny. rk. tanár, az Országos Halélettani és Szennyvizvizsgáló Kísérleti Intézet vezetője, *Nádasdi Pál* miniszteri osztályfőnök, a Magyar Állami Hal- és Nádgazdasági Üzemek ügyvezető igazgatója, *Sivó Emil* dr., a Magyar Tógazdaságok és Halkereskedelmi Részvénytársaság vezérigazgatója, *ifj. Szabó Zoltán* dr. kísérletügyi I. o. fővegyész, szerkesztő, *Tatár László* a Magyar Országos Horgászszövetség alelnöke.

VARGA MIHÁLY

Szeged, Aradi-utca 4.

Telefon: 461. Sürgőnycím: Kender.

**Első magyar mechanikai
hálógyár kenderkikészítő és
kötélgyár.**

Gyárt: haláshálókat minden méretben és szembőségben, komplett felszerelt húzóhálókat, emelő és dobóhálókat, varsákat, rákhálót, hal-tartó szákat, mindenfajta sporthálót, insléget, haláshálót, stb. **Eredeti norvég horgok.**

A természetes vizek és mesterséges halastavak népesítésének tudományos alapjai

II. rész

Írta: Dr. Maucha Rezső

Nyilvánvaló az előadottakból, hogy míg a közvetlenül kárbavesző táplálék a népesítési sűrűséggel fordítva arányos, tehát a halak számával csökken, addig a közvetve kárbavesző a halak számával arányosan növekedik. E két veszteségnek egy meghatározott népesítésnél ennél fogva **egyenlővé kell válnia**.

Keressük meg most a módját annak, hogy az itt elmondottakat alkalmas formában a fenti egyenletbe helyettesíthessük. E végből tegyük fel, hogy minden tekintetben egyenlő halakkal népesítjük a tavakat. Ebben az esetben egyetlen halpéldányban a tenyésztési idő alatt raktározódó szervesanyag mennyiségét r -el jelölve, a termelési évad végén $n \cdot r$ lesz a termelt halhús súlymennyisége, a közvetlenül kárbavesző táplálék mennyiségét pedig az összes konzumensz-testében raktározódó (R) és a halak testében felhalmozódó szervesanyag mennyiségének különbsége fejezi ki, vagyis ha ezt a -val jelöljük, annak értékét $a = R - n \cdot r$ adja. A közvetve kárbavesző táplálék mennyiségét pedig analog módon az $F - n \cdot f = b$ különbség szolgáltatja, ha f -el az egyes halpéldányok fenntartó táplálékát jelöljük. Minthogy e két egyenletből $R = a + n \cdot r$, illetőleg $F = b + n \cdot f$, a termelés értékének kifejezésére fent levezetett egyenletbe való behelyettesítés útján kapjuk, hogy: $t = a + n \cdot r + b + n \cdot f + v$, miből: $n \cdot r = t - [a + b + v + n \cdot f]$.

Ebben az egyenletben $a + b + v = k$ a közvetlen kárbavesző táplálék mennyiségét jelenti, mert fentiek szerint nemcsak a , hanem b és v is olyan táplálék mennyiségeknek foghatók fel, melyek a halakra nézve elérhetetlen szervezetekkel mentek veszendőbe. Előbbi ugyanis (b), a meg nem fogott táplálék-konzumensek **fenntartó tápláléka**, utóbbi (v) pedig az elbontó szervezetek martalékává lett és ezért a halak részére hozzáférhetetlenné vált elhalt táplálék konzumensek testmaradványainak szervesanyag készlete. A közvetlenül kárbavesző táplálék, mint tudjuk, a népesítéssel fordítva arányos, helyébe tehát $a + b + v = k = a/n$ írható, ahol a arányosítási tényező. Behelyettesítve ezt a legutóbbi egyenletbe kapjuk, hogy: $n \cdot r = t - [a/n + n \cdot f]$. A minimum-maximum számítás törvényszerűsége szerint ennek a függvénynek a népesítéssel való értékváltozása során akkor van maximuma, vagyis a terméshozam ($n \cdot r$) akkor a legnagyobb, ha $n = k/f$, miből $k = n \cdot f$, tehát **szavakkal, ha a közvetlenül és közvetett úton kárbavesző táplálék mennyisége egymással egyenlővé válik**. Ilyenkor egyúttal az összes veszteség is minimális, mert a fentiek szerint a tóban termelődő szervesanyagok legnagyobb mennyisége halhússá válik. Ilyenkor azt mondjuk, hogy a halastavak népesítése **optimális**. Optimális népesítéskor tehát $k = a/n = n \cdot f$, a legutolsó egyenletbe ezért a/n helyébe $n \cdot f$ -et helyettesíthetünk és így kapjuk, hogy:

$$n \cdot r = t - 2 \cdot n \cdot f, \quad \text{miből az optimális népesítés értékét az} \quad n = \frac{t}{r + 2f}$$

egyenlet adja, amivel az optimális népesítést bármely tóra könnyen kiszámíthatjuk, ha annak természetes hozamát (t) és a halak fenntartó táplálékának értékét (f) ismerjük. Ez utóbbit a különböző évjáratú pontyokra és különféle haltakarmányokra *Grimalski* kísérleti úton határozta meg.

Adatait a mellékelt táblázat tartalmazza, amihez alábbi magyarázatokat fűzzük:

Hőmérséklet C°	F e n n t a r t ó t á p l á l é k a		Középtértékek	
	25—39 g átlagsúlyú egynyaras pontyivadéokra nézve:	103—488 g átlagsúlyú kétnyaras tenyészpontyokra nézve:	egynyaras	kétnyaras
			pontyokra nézve:	
10°	a) 2,09 0/0 b) 1,78 0/0 c) 1,31 0/0	a) 1,05 0/0 b) 0,75 0/0 c) 0,79 0/0	1,72 0/0	0,86 0/0
15°	a) 4,36 0/0 b) 2,95 0/0 c) 2,56 0/0	a) 2,30 0/0 b) 1,24 0/0 c) 1,54 0/0	3,29 0/0	1,61 0/0
20°	a) 5,38 0/0 b) 4,49 0/0 c) 4,19 0/0	a) 3,96 0/0 b) 2,00 0/0 c) 2,45 0/0	4,69 0/0	2,80 0/0

A táblázatban az a), b), illetőleg c) alatt közölt adatok arra vonatkoznak, hogy a kísérleti halakat tisztán halhússal, $\frac{2}{3}$ rész halhússal és $\frac{1}{3}$ rész csillagfürttel, illetőleg $\frac{1}{3}$ rész halhússal és $\frac{2}{3}$ rész csillagfürttel etették. A 4. és 5. függőleges rovatokban ezen adatok középértékeit tüntettük fel és megállapítható belőlük, hogy a fiatalabb évjáratú egynyaras pontyok anyagforgalma jelentékenyen élénkebb, mint az idősebb kétnyarasoké, mert fenntartó táplálékuk azonos hőmérsékleten kb. kétszeres. Kitéjük továbbá a táblázatból az is, hogy a fenntartó táplálék nagysága kb. van't Hoff törvényének megfelelő mértékben növekedik a hőmérséklettel, vagyis 10^0 hőmérsékleti növekedésnek megközelítőleg 2–3-szoros mennyiségű fenntartó táplálék felel meg.

Visszatérve mármost a Répássy-féle képlet kapcsán felhozott példákra, a fenti tudományos alapon levezetett képlettel a népesítés értékét, abban az esetben, ha a 80 kg-os természetes hozamú tavat 5 dekás egynyaras ivadékkal óhajtjuk népesíteni, hogy az őszi lehalászáskor 65 dekás átlagsúlyú továbbtenyésztésre alkalmas halakat kapjunk, akkor optimális népesítés céljából

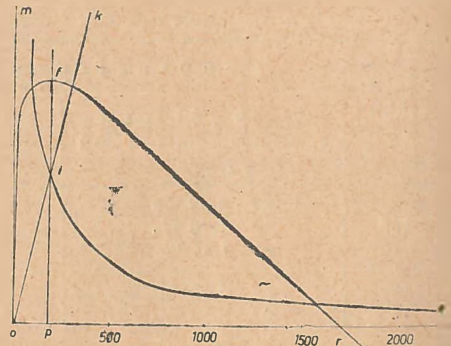
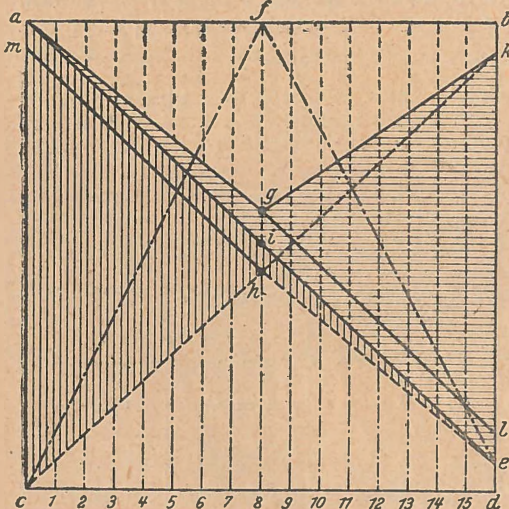
$$n = \frac{t}{\frac{s_1 + s_2}{2} + 2f} = \frac{80}{\frac{0,05 + 0,65}{2} + 2,0 \times 0,0469} = 181,8, \text{ vagyis kerekén } 180 \text{ ivadé-}$$

kot kell holdanként kihelyezni. Mint a fenti képletből megítélhetjük, r helyébe a kihelyezési- és az elérni kívánt darabsúly középértékét helyettesítjük, mert ez a középérték fejezi ki a legnagyobb valószínűséggel a tenyésztési idő alatti közepes súlygyarapodást. f helyébe a Grimalski féle adatok közül a 20^0 -ra vonatkozókat tesszük, mert a tenyésztési idő legnagyobb részén át ez a hőmérséklet uralkodik a halastavakban.

Ha most 3 éves üzembről van szó, amikor 65 dekás átlagsúlyú kétnyaras ivadékkal kívánjuk tavainkat népesíteni azzal a céllal, hogy az őszi lehalászáskor 2 kg-os átlagsúlyú piaci halat halásszunk le, akkor optimális népesítéskor

$$n = \frac{80}{\frac{0,65 + 2}{2} + 2 \times 0,0280} = 57,9, \text{ kerekén tehát } 60 \text{ halat helyezünk ki hol-}$$

danként. Répássy gyakorlati képletével kapott és a fent közölt eredmények kiténő megegyezése igazolja, hogy az elméleti úton levezetett, tehát a tudományos bűvárlat eszközeivel nyert egyenlet a gyakorlati igényeket a legmesszebbmenően kielégíti. Ezt a megállapítást E. Walter a wienbachi tógazdaságban végzett gyakorlati irányú kísérleteinek végeredményei is igazolják, aki hasonló megállapításokra jutott, mint ahogy azt fent ismertettük. (Lásd Unger Emil: A haltermelés biológiai alapjai. Halászat, 1936. évfolyam).

Walter kísérletei alapján kapott eredmények azonban csak közelítőleges pontosságúak, mert nem elméleti alapon nyugszanak. Kitéjük ez az általa közölt grafikus ábrázolásból is (l. a baloldali ábrát), amely kizárólag egyenes vonalakkal tevődik össze. Ha ugyanis fent levezetett egyenletünkkel készítjük el a grafikus ábrázó-

lást, akkor a terméshozamnak a népesítés sűrűségével való változását egy törésmentes lefolyású görbe vonal (l. a jobboldali ábrát) tünteti fel, ami a természetes viszonyokat hűen adja vissza. A közvetlenül kárbavesző táplálék veszteséget pedig a **mie parabola** képviseli, minthogy ez az érték a népesítés sűrűségével fordított arányban áll, a fordított arányt pedig grafikusán parabolával lehet ábrázolni. A közvetett úton kárbavesző táplálékot, minthogy az egyenesen arányos a népesítéssel, az **Oik** egyenes tünteti fel. Ott, ahol ez az egyenes a közvetlenül kárbavesző táplálék görbéjét metszi (**i**), e kétféle veszteség az ábrából kivethetően egyenlő, mindkettő értékét ugyanis a **pi** egyenes fejezi ki. Könnyen meggyőződhetünk az ábrából, hogy ugyanekkor a kétféle táplálékvesztesség együttes értéke minimális, de a terméshozam értéke ekkor éri el csúcserékét, (**pik**).

Ugyanezek a viszonyok *Walter* grafikonjából is kiolvashatók, csakhogy azzal a különbséggel, hogy az ő értékei csak közelítőleges pontosságúak, mert nélkülözik az elméleti alapot. Ennek ellenére a mi elméleti okoskodásaink helyességét éppen úgy megerősítik, mint a *Répássy* képletével kapott adatok igen jó megegyezése.

Az optimális népesítésre vonatkozó fenti megfontolásaink azonban csak a **külterjes** tőgazdasági termelésre vonatkoznak, mert kizárólag csak a **természetes hozamra** vannak tekintettel. **Belterjes** gazdálkodás esetén a **természetes hozamnak trágyázás útján való gyarapítására és a takarmányozás útján elérhető többtermelésre** is törekedni kell. Sajnos a tudományos vizsgálatok ezideig még nem érték el azt a színvonalat, amelyen elméleti alapon teljes biztonsággal lehetne akár a trágyázás, akár a takarmányozás termésfokozó hatására következtetést vonni. Általában azonban mindkét termésfokozó eszköz, pusztán gyakorlati megfigyelések alapján, ma már azért kielégítő eredménnyel használható fel az optimális népesítés kiszámítására.

Igy például tudjuk, hogy 17,5 %-os szuperfoszfáttal való trágyázás útján a természetes hozam mintegy 50 %-kal fokozható. Állati eredetű trágyázó anyagokkal (istállótrágya, sertés trágya, fekáliák, stb.) a terméshozam 100 %-osan is fokozható. Ha tehát kizárólag szuperfoszfáttal trágyázunk, a népesítésre levezetett képletünkben **t** helyébe 1,5t helyettesítendő és így **n** értékét egyenyaras ivadék esetében

$$n = \frac{1,5t}{\frac{s_1 + s_2}{2} + 2f} = \frac{1,5 \times 80}{\frac{0,05 + 0,65}{2} + 2 \times 0,047} = 270\text{-nek, kétnyaras tenyész-}$$

$$\text{anyag esetében pedig } n = \frac{1,5 \times 80}{\frac{0,65 + 2}{2} + 2 \times 0,028} = 88,7\text{-nek, kereken te-}$$

hát 90-nek számíthatjuk. Állati trágyák alkalmazásakor, amikor 100 %-os hozam növekedés is várható, a fenti tört számlálójába 1,5t helyett 2t irandó és a megfelelő értékeket kereken 360, illetőleg 120-nak kapjuk.

Ha a tavak trágyázása mellett a halakat is takarmányozzuk, szóval belterjesen gazdálkodunk, a természetes hozamhoz még azt a többletet is hozzá kell számolnunk, amit a takarmány feletetése után várhatunk. E tekintetben meglehetősen nehézséget okoz, hogy a takarmányok értékesülési tényezőjét illetőleg ma még több-kevésbé ellentmondó adatok állanak csak rendelkezésre. Ezeket az adatokat feltétlenül szigorú tudományos kritikának kell még alávetni. Hogy a népesítési számításokat különféle takarmányokkal elvégezhessük, a ma használatos értékesülési együtthatókat alábbi táblázatban közöljük:

Árpa, búza:	4—4,5	Borsó:	3—3,5	Húliszt:	2—2,5
Tengeri, rozs:	4—5	Lóbab:	3—3,5	Hálliszt:	2—3
Burgonya:	20—30	Napraforgó és repce-		Vérleszt:	2—2,5
Csillagfürt:	2—3	olajpogácsa:	3—5	Rosz, v. búzakorpa:	4,6—7

Ha mármint a tavak trágyázásával egybekötve takarmányozni is óhajtjuk a halakat, akkor mindenekelőtt azt kell eldöntenünk, hogy mekkora holdankénti hozamot akarunk elérni? E tekintetben óvatosan kell eljárni, nehogy túlbecsüljük tavaink termelőképességét, illetőleg a trágyázás és takarmányozás várható hatását. Eredeti példánkhoz visszatérve egy 80 kg-os természetes hozamú tónál etetéssel és trágyázással 300—400 kg-os holdankénti hozamnál többet nem remélhetünk. Ha az elérni kívánt hozamot **Q**-val jelöljük, akkor egyenletünk most a következőképpen módosul:

$$n = \frac{Q}{\frac{s_1 + s_2}{2} + 2f}$$

A szükséges takarmány mennyiségét pedig a $(Q - qt) \cdot e$ képlettel számíthatjuk ki, melyben **q** a trágyázó anyag, **e** pedig a takarmány értékesülési együtthatója. Előbbi, ha csak szuperfoszfátot használunk 1,5-nek, ha ellenben természetes trágyát is al-

kalmazunk, 2—2,5-nek (100—150 %-os hozamgyarapodás) vehető. Ha 400. kg-os hozamra számítunk, akkor ilyen intenzív gazdálkodás esetén a szükséges takarmány mennyiségét a $(400 - 2,5 \times 80) \cdot e$ képlettel számíthatjuk ki. Ha a halakat tengerivel takarmányozzuk akkor, minthogy $e = 4$, a 80 kg-os természetes hozamú tóba holdanként $200 \times 4 = 800$ kg tengerit, ha pedig csillagfűrtöt használunk e célra, $200 \times 3 = 600$ kg takarmányt kell holdanként az egész tenyésztési évadra előírni, a népesítést pedig

$$n = \frac{400}{\frac{0,05 + 0,65}{2} + 2 \times 0,047} = 900, \text{ illetve } n = \frac{400}{\frac{0,65 + 2}{2} + 2 \times 0,028} =$$

= 290 darab hallal végezzük. Minthogy az időjárás, mind a halak táplálék felvételét, mind pedig a trágyázó hatás érvényesülését is lényegesen befolyásolja, a nyár meleg vagy hideg volta, esős avagy száraz jellege, a gazdát meglepetések elé állíthatja az őszi lehalászás idején. Ennek oka főleg abban rejlik, hogy ma még nem áll módunkban valamennyi itt érvényesülő tényezőt matematikai formába önteni.

Feltűnhetett kedves olvasóimnak, hogy míg a gyakorlati képletben az ú. n. **kallódás**, addig a tudományos alapon levezetett egyenletben a **fenntartó táplálék** szerepel mint veszteség. Ha ennek okát keressük, arra az eredményre kell jutnunk, hogy **kallódás a természetben nincs**. A kihelyezéssel járó törődés következtében elhullott, avagy a ragadozó halak zsákmányává lett halak **nem kallódtak el**, mert előbbieik elbomló testmaradványait trágyázó hatásuknál fogva a természetes hozamot gyarapítják, utóbbiak pedig, ha nem is mindig kívánatosak (csuka), ennek ellenére mégis jól értékesíthető halhús alakjában visszatérülnek. Ennélfogva az ú. n. **közvetlen kárba vesző táplálék tulajdonképpen nem jelent veszteséget a tógazdára, csak látszólagos kár. Az egyetlen veszteség a fenntartó táplálék**, vagyis az a szervesanyag mennyiség, ami az egész életében lejátszódó biológiai történés lebonyolításához, annak üzemből tartásához, feltétlenül szükséges. Be kell azonban látnunk, hogy e nélkül termelni nem lehet, mert nincs a gazdasági életnek egyetlen olyan ágazata sem, amelyben **üzemköltség nélkül** lehetne termelni. A gazda feladata e tekintetben mint láttuk csak az lehet, hogy a termelés feltételeit úgy szabályozza, hogy az **üzemköltségeket**, vagyis a közvetve kárba vesző táplálék mennyiségét **minimumra** redukálja. Ez elvégre az optimális népesítésnek is tulajdonképeni célja.

Hasznos-e vagy káros a béka a halastóban?

A kecskebéka lárvái, az ebihalak olykor hihetetlen tömegben lepik el a halastavakat. Ezek mindenesetre károsak, de kártételük csak közvetett, amennyiben növényi tápláléanyagokat (algákat és haltakarmányt) fogyasztanak.

Irtásuk P. Vogel szerint akként történhet, hogy az etetőhelyeken az összesereglett békaporontyok fölött porrá tört égetett meszet szórunk, mely a vízbe hullva a pontyokat megöli. Ezeket azután a pontyok megeszik, az eleven békaporontyokat azonban nem igen tudják megfogni.

A kifejlett béka, mely hazai tapasztalataink szerint is gyomrában gyakran rejt egész csomó apró pontyot (3—5 cm hosszú ivadékat), szemmel látható közvetlen kárt okoz a halastóban.

P. Vogel szerint ugyan mégis inkább hasznos, mint káros, mert „nincs még bizonyítva, hogy az egészséges halacszkákat nyeli el.“ Bizonyos azonban, hogy „hátonúszó vízipoloska által megtámadott pontyivadék, melyet a rovar megszúrva élve elereszt, sédülten úszkál ide-oda, mielőtt elpusztul, s ilyen állapotban esik áldozatul a békának.“ Idézett szerző véleménye szerint a béka a káros rovarlárvák irtásával több hasznot hajt, mint amennyi kárt esetleg okozhat.

† Dr. U. E.

Hidrobiológiai Társaság alakult a Szovjetúnióban

A Szovjetúnióban nagyszámú intézmény foglalkozik rendszeresen a folyók, tavak és a sztalini ötéves tervek megvalósítása során létesített gigantikus méretű mesterséges víztartályok tanulmányozásával. Mindenféle hidrobiológiai állomások működnek, melyek óriási munkát fejtenek ki a folyók és tavak hasznosítása terén. Egyedül a tengerek tanulmányozásával 40 tudományos intézet foglalkozik.

Most a Szovjetúnió Tudományos Akadémiájának keretében Hidrobiológiai Társaság alakult, amely ezen intézményekben működő tudósok összefogását tűzte ki céljául. A Társaság elnökevé B. L. *Izsacsenkó* akadémikust választották. A megalakulás során 400 tudós jelentette be csatlakozását. Leningrádban, Kievdn, Minszkben, Vladivosztokban és más városokban rövidesen fiók intézetet állítanak fel. Az új társaság munkatervében tudományos művek kiadása is szerepel. (M. Sz. M. T.)

a halászati (horgászati) tilalmi idők újabb megállapítása tárgyában

A halászatról szóló 1888:XIX. törvénycikket módosító 1925:XLIII. tc. 10. és 12. §-ában, továbbá a halászatra vonatkozó jogszabályok módosítása és kiegészítése tárgyában kiadott 6.700/1945. M. E. számú rendelet (Magyar Közlöny 108. szám) 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §.

(1) Az általános halászati (horgászati) tilalom ideje a természetes vizekben általában április hó 2. napjától május hó 31. napjáig, a Kisbalatonon és Velencei tónak dinnyés—pákozdi állami védterületén pedig április hó 15. napjától június hó 15. napjáig tart.

(2) Az előbbi bekezdésben megállapított általános halászati (horgászati) tilalom a természetes vizeknek országhatárt képező szakaszaira és a hegyvidéki — úgynevezett pisztrángos — vizekre nem terjed ki.

2. §.

(1) Az 1. § (1) bekezdésében megállapított általános halászati (horgászati) tilalom ideje alatt — a (2) bekezdésben meghatározott kivételektől eltekintve — tilos a vízből halat fogni, a parton vagy a vizen hálóval, illetőleg horgászfelszereléssel tartózkodni, vagy a hal ivását bármi módon zavarni.

(2) Az 1. § (1) bekezdésében megállapított általános halászati (horgászati) tilalom ideje alatt is szabad a halászati szövetkezetek, illetőleg a horgászegyesületek által bérelt vizeken, továbbá a Balatonon — a Kisbalatonnak és a Velencei tó dűnyés—pákozdi állami védterületének kivételével — végül a Dunának az újpesti öszszekötő vasúti hídtól Budapest székesfőváros és Csepel nagyközség közös határáig terjedő szakaszán a halászati szövetkezeti tagoknak, az Országos Halászati Felügyelőség területi engedélyével rendelkezőknek, illetőleg a Soroksári Dunaági Horgászegyesületek engedélyes halászaiknak a medrekben és a sík vizeken húzóhálóval és varsával — a fent megjelölt Dunaszakaszokon emelőhálóval is — halászni, illetőleg a Magyar Országos Horgász Szövetség kötelékébe tartozó horgászegyesületek tagjainak nyeles horoggal horgászni.

(3) A (2) bekezdésben felsorolt vizeken és medrekben is tilos azok vizinövényzettel benőtt partmenti vagy egyéb ivóhelyein — a Balatonon az úgynevezett süllőakadók is — halászni (horgászni), hálóval, illetőleg horgászfelszereléssel tartózkodni, vagy a halak ivását bármi módon zavarni.

(4) A (2) bekezdés értelmében folytatható halászat (horgászat) esetén sem szabad tejjel vagy ikrával telített (hasas) két kilogrammnál súlyosabb, de tíz kilogrammnál könnyebb pontyot vagy harcsát, háromnegyed kilogrammnál súlyosabb süllőt vagy kecségét a vízből kifogni. Az ilyen — véletlenül zsákmányul ejtett vagy kifogott — akár élő (alélt), akár élettelen — halat azonnal vissza kell a vízbe helyezni.

3. §.

(1) A hegyvidéki — úgynevezett pisztrángos — vizekben sebes pisztrángot (*Trutta fario*) október hó 1. napjától január hó 15. napjáig, szivárványos pisztrángot (*Salmo irrideus*) pedig március hó 1. napjától május hó 31. napjáig kifogni tilos.

(2) Folyami- és kecskerákot (*Astacus fluviatilis*, *Astacus leptodactylus*) az 1. § (1) bekezdésében megállapított általános halászati (horgászati) tilalom idején felül október hó 15. napjától az általános tilalom idejének kezdetéig, festő kagylót (*Unio*) és tavi kagylót (*Anodonta*) pedig az általános tilalom idejének leteltével augusztus hó 31. napjáig is tilos kifogni.

4. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; egyidejűleg a halászati (horgászati) tilalmi idők újabb megállapítása tárgyában kiadott 112.130/1947. F. M. számú rendelet (Magyar Közlöny — Rendeletek Tára 74. szám) és az ennek egyes rendelkezéseit módosító 112.588/1947. számú rendelet (Magyar Közlöny — Rendeletek Tára 87. szám) hatályát veszti.

Budapest, 1948. évi március hó 17. napján.

A miniszter helyett:
Takács Ferenc s. k.
államtitkár.

„TERMÉSZETES HOZAM“

Írta: Répássy Miklós

Messziről talán úgy tűnik fel, mintha e cím körül a HALÁSZAT hasábjain most nagy vita folyna, pedig csak eszmetisztázásról van szó. Igaza van tehát *dr. Sivó Emil*nek, mikor mentől többek hozzá szólását kéri. Miután szerény magam is belekeveredtem a dologba, legyen szabad néhány megjegyzést tennem.

Alapján kell kezdenem, de igyekszem lehető rövidre fogni az általános ismert dolgokat.

A halászatban manapság a vízgazdálkodás egyik termelési ágát értjük, amely termelésnél vízzel borított vagy vízzel borítható földterület termőereje az alap. Az ide tartozó üzemeknél tehát ugyanazok a természettudományi törvények tartandók szem előtt, mint a mezőgazdálkodásnál, ahol szintén földterületek termőerejének kihasználásáról van szó.

Minden termelési üzemnél első cél a **gazdaságosság**. Ez természetesen nagyon függ a gazdálkodás módjától és az üzem vezetésétől. Hogy ez helyesen történjék, ismerni kell a termelés alapjának minőségét, itt a halászatnál tehát a vízzel borított vagy borítható területét. Ez utóbbi vonatkozik a nálunk gazdasági jelentőséggel bíró pontytenyésztő tógazdaságokra. Szinte magától értetődik, hogy ezeknek a tavaknak a területét jóság tekintetében annak a terméknek hozamával jellemezzük, amelyet rajta termelünk, vagyis **pontyval** és pedig a terület és termelési időszak egységére, tehát egy évre vonatkozó mennyiségével, szó szerinti értelmezéssel tehát, azzal a pontymennyiséggel, ami azon a területen kat. holdanként magától megterem egy év alatt. Ezt a mennyiséget közvetlenül gyakorlatilag igen egyszerű dolog meghatározni; a normális üzemi szabályok szerint népesített tó lehalászott hal mennyiségéből levonjuk a behelyezett anyag súlyát és elosztjuk a terület holdszámával. De hogy az így nyert eredmény nem valami állandó, rögzíthető szám, azt külön talán nem kell bizonyítani. Hiszen a termék, a pontyhús létrehozásában annyi változó természeti tényező működik közre, hogy a nyert adat csakis az adott termelési időszakra lehet érvényes. Jöhet egy melegebb vagy hidegebb nyár, akkor a szám is más. A gyakorlatban nem várhatunk tőle mást, mint hogy tájékoztasson a tóterület minőségéről. Ha tehát azt mondom, hogy ennek a tónak a természetes hozama 50 kg, a másik tóé pedig 100 kg, nem mondom egyebet, mint mikor azt a felvidéki búzát termelő vidéken valami birtok minőségét azzal jellemzem, hogy kat. holdja megtermi a 8 q búzát, vagy a bácskai úgy minősítem, hogy azon 16 q terem. Hogy a természetes hozámot kifejező számot a legpontosabb és tudományosabb biológiai vizsgálatokkal sem lehet rögzíteni az is nyilvánvaló, mert maga ez a hozam sem állandó, hanem a létrehozó természeti változó tények szerint ingadozó. Ezért nem szolgálhat határértékül, mint optimum. Ez már más lapra tartozik. Ha a gazda megkapta a tájékoztatást tavának a jóságáról, ahhoz képest vezeti, irányítja az üzemét. De a legjobb gazda sem tudja előre megmondani az elérhető optimumot, azonban felismeri a feléje vezető utat, tudása, évről-évre gyarapodó tapasztalata, értelmessége, stb. alapján. Az itt kifejtett munkálkodása szerint bíráljuk meg aztán, s ruházzuk fel mint gazdát a kitűnőtől-rosszig terjedő jelzők egyikével. Hogy mennyire nem határértéket jelentő szám a tógazdasági üzemekben a természetes hozam, azt legjobban mutatja az, hogy manapság már senkinek sem jutna eszébe közvetlenül meghatározni, hiszen azzal elvesztené egy belterjes üzemű év eredményét, — hanem megfordítva — úgy határozzuk meg, hogy a mesterségesen kívülről a tóba haleleségül hozott takarmányra számítható gyakorlatilag kipróbált mennyiségű halhúst levonják az összeredményből. Itt szerepel a *dr. Sivó Emil* cikkében említett index értékével bíró **viszonyszám**.

A tógazdaságok nézőpontjából ezzel talán végeztem volna a kérdéssel.

Más a helyzet a vízzel állandóan borított területeken, az ú. n. természetes vizeken. Teljesen egyetérték *dr. Sivó Emil* ama megállapításával, hogy a természetes vizek halászai egyszerűen **átvették** a tógazdasági termelésnek egy szakkifejezését, azzal a hozzáadással, hogy én nem a „**hozamot**“ húzom alá, hanem az **átvételt**. Mert a két termelési terület között e körül a szakkifejezés körül igen nagy a különbség. Ha a természetes hozamot csak szó szerinti értelemben vesszük is figyelembe, látjuk, hogy tógazdaságoknál, ha csak bizonyos helyzetben is, de megállapítható; le nem csapolható tavaknál nem tudjuk a halhozamot az azt adó, s állandóan a vízben maradó, ott élő törzstől elválasztani, s kifogni; ehhez még az is járul, hogy a le nem csapolható tavakban általában a hozam nemcsak pontyból, hanem nagyon különböző fajtájú halból áll. Itt tehát a gyakorlatban egészen más alapon kell a leghelyesebb üzem felé vezető út iránt a tájékoztatást keresni. Gyakorlatilag erre eddig csak egy út mutatkozik; a **kifogott zsákmány** mennyiségének és minőségének figyelemmel kísérése. Csakis ez a megfogható valóság, s csak ez adhatja a termelési üzem munká-

jára az alapot a tekintetben, hogy mennyiségileg és minőségileg új fajta, értékeesebb halak betelepítésével miként lehet jobb eredményt elérni. Erre támaszkodva kezdheti itt meg a halaszgázda azt a munkát, mely után a „kitűnő-rozs” jelzők következnek. Ebben a munkakörben is azonban vigyázni kell a szak szempontból figyelembe veendő, a tógazdasági és le nem csapolható vizek közötti különbségekre, pl. más az állandóan vízzel borított talaj halhústermő ereje, mint az évenként hónapokon át szárazon állóé s i. t.

A természetes vizeknél tehát alig van értelme a gazdasági értelemben vett természetes hozamnak. Olyanforma ez, mintha a mezőgazdasági munkakörben pl. a Hortobágy pusztá területét az ott holdanként termelhető búzamennyiséggel akarnám jellemezni. Hogy az itt folyó s előbb már említett gazdasági üzemek munkájában a tudományos alapon végzett pontos és szabatos biológiai kutatások igen nagy segítségünkre lehetnek majd, az kétségtelen. De itt újabb „meglepetés” ért. Egy új szakirafejzés: az „általában” értendő **halaszaporulat**, *Dr. Sivó Emil* használja (*Néhány megjegyzés a természetes hozam természetéről, egyben kérelem szaktudósainkhoz és szakértőinkhez. Dr. Sivó Emil. HALÁSZAT 1948. 1. szám*) a *dr. Maucha Rezső* által a Balatonra megadott 75 kg-nyi természetes hozam értelmezésével. *Dr. Maucha* maga nem él vele, hanem a megbecsült „természetes hozamot”, holdanként 75 kg-ot, felosztja a kifogott halfajtákra százalékos arányban, az általam keresett 64.000 q „halhozam”-ban pl. 11.3 % fogassüllőnek van helye, ami pontosan 7232 q. Nem csekély mennyiségek általában sem; azért kerestem azokat.

Az üzem vezetőjének az üzem **gazdaságos** voltának elbírálásánál csak a valóssággal megfogható és értékesíthető termékkel lehet és szabad számolnia.

A fentebb említett balatoni 75 kg-os hozamra hallottam azóta egy más magyarázatot is. Nevezetesen azt, hogy mi lenne akkor, ha a biológiai kutatások alapján a Balatonban pontosan megállapított természetes haltáplálékot nem a silány keszegfélék, hanem a nemes ponty enné meg. Feltéve, hogy a ponty kétszer jobban értékesítené ezt a táplálékot, akkor már a kereken 9000 q keszeg helyett 18.000 q pontyhús teremne, az 1600 q rablólhal által megevett s saját növekedésükre fordított (1 kg-ra 10 kg takarmányhalat számítva) 16.000 q keszegfélék helyett 32.000 q pontygyarapodás állana elő s i. t.; ekkor aztán végre is „kijő” a holdankénti 75 kg természetes hozam.

Az ilyen beállítás azonban teljesen egyéni és ideális. Már *dr. Maucha Rezső* is mondja, hogy a Balaton pontyosításánál a pontyállománynak legfeljebb csak 10–15% -kal való növekedésére gondolhatunk; azután meg, ha a ragadozók elmaradnak, az az ilyen természetes víznél a víziélet egyensúlyának felbomlását jelentené, stb. Szóval az előadott számítások csak elképzeltek, de nem megvalósíthatók. Ne erőlkessük hát a le nem csapolható vizeknél a mesterséges pontytenyésztő tógazdaságoknál helyénvaló „természetes hozam”-ot. Beszéljünk csak az évenkénti hozamról, amit azt *dr. Sivó Emil* is ajánlja, vagy amint mondja helyesebben „halaszaporulat”-ról, én pedig összefoglalnám a kettőt s azt mondanám: a **kifogható halaszaporulat**, — a kifogható alatt értve úgy azt a mennyiséget, amit lehetséges, mint azt, amit kellene kifogni. De hol a határvonal? Ez itt a nagy s nehéz probléma.

Közben a Halászat 1948. februári számában megjött a balatoni 75 kg természetes hozamra az általam kért magyarázat a legilletékesebb helyről, magától *dr. Maucha Rezsőtől* is, — annak eredménye az, hogy a tógazdák szerint értelmezett balatoni természetes hozamot kat. holdanként 19.4 kg-ra becsüli. Csak közvetve említem meg, hogy ha e becsülést elfogadjuk, akkor szerény véleményem szerint a Balaton halászati üzemének gazdaságosságát legegyszerűbben és leggyorsabban úgy lehet javítani, ha a halászás munkáját fokozzuk. Hiszen arról van szó, hogy a tóból még a kizsárolás veszedelme nélkül kifogható és a mai zsákmánnyal azonos összetételű, de eddig a vízben hagyott évi átlagban kereken 8000 q hallal gyarapítsuk az évi zsákmányt; ezt azonnal megtehetjük, mielőst a szerszámokat és a halászó munkaerőt megfelelően növeljük. Ennek a gyarapításnak üzemi költsége mindenesetre kisebb lesz az eddigi fogás üzemi költségénél, mert hiszen az eddigi üzemvezetésnek értelmiségi munkaerőjét növelni bizonyára felesleges; az, ha megbírt a 11.000 q-val, megbírt a 19.000 q-val is.

Természetes, hogy ez az üzemi munkanövelés semmiképp sem akadályozza az üzem gazdaságosságának további javítását célzó kísérleteket, sőt talán elősegítheti is azokat. Magától értetődő azonban az is, hogy ezeknek a kísérleteknek tájékoztató eredményeire néhány évig várni kell.

A *dr. Maucha* által közölt **becslés** tudományos alapjainak vizsgálatára nem érzem magamat sem jogosultnak, sem hivatottnak, de mint gyakorlati ember — folytatva a „természetes hozam” fogalmának tisztázását — egyelőre csak a le nem csapolható álló vizekre, tehát a Balatonra is gondolva, az alábbiakban vázolhatnám a helyzetet.

Az üzem munkája során a vízből kifogott halakat a következőképpen osztályozom:

a) békés silányabb hal (keszeg, stb.), b) békés nemes hal (ponty, stb.), c) ragadozó silányabb hal (ón, stb.), d) ragadozó nemes hal (süllő, stb.).

A tóban rejlő haltermő erő megoszlását a következőképpen csoportosítanám:

1. A kifogott békés silányabb hal (l. a) törzsének fenntartása. 2. Az 1. alatti hal termelése. 3. A ragadozóknak eleségül szolgáló silányabb békés hal törzsének fenntartása. 4. A 3. alatti halmennyiség termelése. 5. A kifogott nemes békés hal (b) törzsének fenntartása. 6. Az 5. alatti hal termelése. 7. A zsenge silány ragadozó (c) termelése. 8. A zsenge nemes ragadozó (d) termelése. 9. Az ikrából kikelő mindenfajta hal zsengeje ama részének táplálása, amely nem nő fel, hanem még zsenge korában a többi nagyobb hal zsákmánya lesz. 10. A halürülék s a nagyobb halak közül történő eldögítés folytán kárbevetés.

A halaszgátat az a)—d), vagyis a fogási zsákmányban szereplő, illetőleg a 2. b) alatt felsorolt halak érdeklik elsősorban. De érdekli aztán az is, hogy a tényleg kifogott halmennyiség s a zsarolás nélkül kifogható halmennyiség között mennyi és minő a különbség. Vagyis itt lehetne megkapni a feleletet egy bizonyos **határvonala** nézve, ameddig az üzem halászó ereje mehet. Ezt a gyakorlati gazdasági üzem számára rendkívüli becsű feleletet megadni volna a biológiai tudományos kutatás nagy feladata.

Hogy ez általában sem könnyű feladat, azzal mindenki tisztában lehet, de hogy olyan óriási üzemi létezésben, mint a Balaton, a 10 részre oszló életfolyamatot figyelemmel kísérni és számba venni, mit jelenthet, ezt laikusnak elképzelni is alig lehet. Mégis bízunk kell biológusaink munkájában, s hogy előbb-utóbb sikerül nekik a megoldás s akkor vége lesz itt is a sötétben való tapogatózásnak. Addig azonban, amint azt már többször kifejeztem, a gyakorlati gazdasági termelési üzemek számára nem marad más támpont, mint a **kifogott halhúszaporulat**.

Helyes értelmezés nézőpontjából még csak azt akarom megjegyezni, hogy a 2. és 6. alatt felsorolt halakra eső termőerőreszen kívül a többi 8 pont alatt felsoroltakra jutó termőerőt semmiképp sem tartom elveszettnek, mert hisz az a tényleges zsákmány létrehozásához feltétlenül szükséges. Igazán elveszett a halaszgátának csak az, ami halat termelhetne, de nem azt termi, hanem egyebet pl. káros növényzetet.

Befejezésül még csak annyit, hogy a természetes folyóvizekre a mesterséges pontytenyésztő tógazdaságokban használatos „természetes hozam” fogalmat — akár milyen értelemben is — még kevésbé lehet átvinni s ott az üzem helyességének megítélése még sokkal nehezebbnek s bonyolultabbnak mutatkozik.

A halászok kultúrháza

Kora tavasszal, amikor a Volga megszabadul jégtakarójától és a halászok munkára indulnak, — velük együtt megjelenik a tengeren az úszó kultúrház, a „Sztálin József” nevű gőzhajó is. A hajó meglátogatja a tengeren szétszórta fekvő szigeteket, az úszó halüzemeket és a távoli halász-településeket. Azután rövid időre visszatér asztraháni állomáshelyére, feltölti szén- és élelmiszer-készleteit, kicseréli filmjeit és újabb színészcsoporthoz vesz fedélzetére, hogy ezután ismét a már ismerős, tengeri utakon folytassa körútját.

A hajó fedélzetén színház és színpad van, hangos filmszínház és könyvtár. Az olvasóteremben legújabb újságok, folyóiratok, művészi és politikai, irodalmi újdonságok. Ezenkívül, számos példányban megjelenő újságot szerkesztenek. — Fedélzetén két orvosi: terápiai és fogászati rendelő van, állandó borbélyüzem és fürdőberendezés. Sok ezer halász gyönyörködött a fedélzeten lepergetett filmekben, hallgatta az előadásokat, és vette igénybe az ingyenes orvosi kezelést.

A „Sztálin József” gőzhajó, az úszó kultúrház csak csekély részét képezi annak az óriási kultúrmunkának, melyet a Kaspi tenger halászaik között kifejtenek. Majdnem minden halászfaluban találunk klubhelyiséget, hangosfilm berendezést, rádiót. A legutóbbi években a halászfalvakban és a Volga—Kaspi halásztelepeken 17 új hangosfilm színházat nyitottak meg, a halászszoftkezetekben több mint 40 automatikusan mozgó filmvetítő berendezést, 22 új rádió-továbbító állomást rendeztek be. A Volga torkolatában a „Sztálin József” gőzhajó példájára két úszó kultúrállo-más működik, melyek a folyó halászsainak kulturális igényeit szolgálják.

Nemsokára vége lesz a télnek, és március közepén a halászok ismét a tengerre indulnak s velük együtt tengerre indul a hangosfilmszínházzal és mozgó könyvtárral ellátott úszó kultúrház is. És mint mindig — úgy most is a „Sztálin József” gőzhajó lesz a Kaspi tengeri halászok legkedvesebb vendége.

Nikoláj Koseljev

A csallóközi halászelet

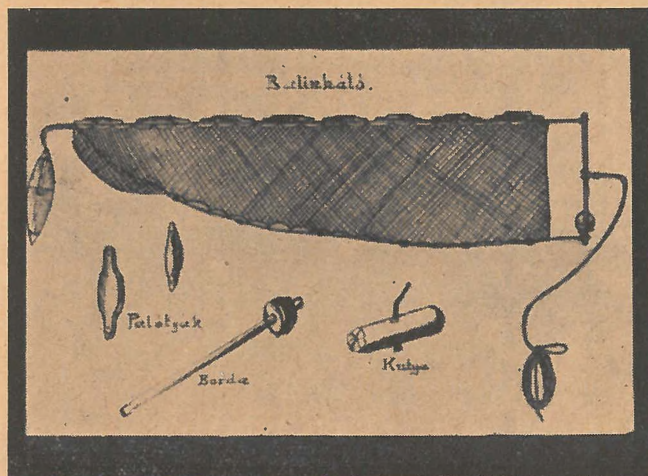
Szerszámjárás

(II. rész)*

Írta: Khin Antal

Peszle-háló. Neve még a csallóközi halász kezén „apróhal-háló”, „kis-háló”, „laumakszni”. Herman Ottó nem ismeri. Az őszi halászat szerzáma volt. Ma már nem használják, csak a legöregebb halászok ismerik, akik még dolgoztak vele. A halász-naptár szerint *Szent Mihály napja* vagy a „*vénasszonyok nyara*” volt az irányadó. Ezután vették elő, mikor megindult az őszi horgászat fenékhorgással. Ekkor már apró halra harapott a csuka, süllő meg a „*katóca*” (= galóca). Apró halat fogtak vele horgászatra. De arra is használták, hogy a „*tók*”-ban (= tócsa) „*kopolák*”-ban (= gödör) megrekedő halakat megfogják. Használták még csikfogásra is, úgyhogy ez volt a „*csikháló*” is. Nagy áradások után, a gödrökből ezzel szedték ki az apró halat, hogy megmentsék az ivadékot a pusztulástól, különösen az apró pontyokat, süllőket, csukákat mentették így, halásznyelven „*keményhalat*”; a „*fehérhal*” (patuc, keszeg, tomolko) ivadéokra nem igen ügyeltek, mert az igen szapora volt amúgyis.

E szerzám szerkezetére mása az öreghálónak, csak nincs 5 részből, mint amaz, hanem csupán a „*szakli*”-nak felel meg. Hossza kb 25 méter volt, mélysége 2 méter, mely 200 apró szemnek felel meg. A szemek nagysága kb 1 cm². A parák azonban nagyobbak voltak, mint az öreghálón, mert sűrűsége miatt még arra is használták, hogy a halászhelyek fenekét megtisztítsák a „*selem*”-től (hínár) és egyéb a halászatot akadályozó vízi növényektől, melyek az öreg hálót az inától kezdve felgöngyölítették, halásznyelven „*föltekerték*”. Ilyenkor a háló inára még nagyobb köveket is kötözték. A hínáros helyeket előbb ezzel halászták meg s azután az öreg hálóval. A céhes halászok használták. Valószínűleg német eredetű.

1. kép. Balinháló és tartozékai. Khin Antal rajza

jött e hal a Dunán. 40 év óta már kevés kecsége van a csallóközi vizeken. Évente csak néhány akad. Azelőtt mázsaszám fordult elő. Eppen ezért sok halásznál hiányzik már e szerzám. A balinháló vékony, de erős fonálból van kötve. A hálószemek még egyszer akkorák, mint az öreg hálón 4 ujjnyiak. Hossza 60–100 méter. Szegényebb halásznál kisebb. Mélysége 30 szem. A háló ina vastagsága kb az öreg hálónak a fele. Az úsztatók nem parák, mint az öreg hálónál s nem is fakéregből készülnek, hanem fűz vagy nyárfából és nem karika, hanem csónak formájuk van. A nevük „*palótya*”. Hosszúságuk 20–25, szélességük pedig 3 cm. 200 db is van a fölén elhelyezve a nagysága szerint úgy, hogy 5 puntra esik 2 halótya. Apatyuja csak egy van és „*bordó*”-nak nevezik. Egészen más a formája is, mint az apatyunak. Egy öl hosszú fűz, vagy fenyőrúd, melynek alsó végén korong alakú téglán, mely nehezebbül szolgál s az apatyu kövének felel meg. Az alsó és felső végén egy vékony kisujjni zsinór köti össze. Ennek közepére erősítik az alattságot. A háló másik végén

A balinháló. (Lásd az 1. sz. képet.) Ez a kisebb halász kezén is forog. Nem minden fajta hal fogására alkalmas. Érdekes, hogy ma nem azt a halat fogják vele, legalább száz év óta, melynek nevét viseli. Legöregebb halászok sem emlékeznek rá, hogy *balinok*ra használták volna. De a neve világosan mutatja, hogy egykor az ezüst balint, a régi magyarok önhalát ejtették vele zsákmányul. A gőzhajózás előtt még sok volt a Dunában, ma azonban ritkán kerül nagyobb darab a hálóba. Kecseget és márnát fognak vele főképen. Kecsegére szintén ezt használták, mikor ősz végén fel-

* Az első rész a XLIV. és XLV. évfolyamunkba jelent meg (Szerk.)

nincs borda, sem apatyu, hanem azt egy jókora fadarab vagy dézsa, legtöbbször a „nyargalóbárka“ helyettesíti. Ezt „kutya“-nak hívják és a háló úsztatására szolgál. A hálónak ez a vége zsák formára van összekötve. „Zsák“, „acskó“ vagy „tarisznya“ a neve. Ebben akad meg a hal legnagyobb része.

E hálóval való halászást „balinyászás“-nak hívják. Szélcsendes idő szükséges hozzá és zavaros víz. Főleg az őszi és téli halászat szerszáma. Gyors a vele való bánás. Nem is „kerítés“-nek mondják az egyszeri halászást vele, hanem „dobás“-nak. Egy óra alatt 20—25-ször is lehet vele halászni, míg az öreg hálóval egyet vagy kettőt. Hátránya azonban, hogy a halat összetöri s így hamar elpusztul. Éppen azért nyáron csak akkor halásznak vele, ha a halat gyorsan lehet értékesíteni s nem kell eltartani. A fogott halat másnap már piacra kell vinni, mert jegelni nem tudják, mint télen. Nyári esteiken 2 órát szoktak vele dolgozni. Halászás csak mélyebb és lassú folyású helyeken lehetséges. A halászás vele nem partra történik, hanem csónakra. Herman nem említi, úgy látszik, nem figyelte meg a halászás módját, mert a parti halászáshoz sorolja. Pedig nem az. Rendes kezeléséhez 4 ember szükséges. Áll a „hálómester“-ből, „kormányos“-ból és két „vágós“-ból (= evezős). A

2. kép. A balinyászás. Khin Antal felvétele

halászás úgy megy végbe (lásd a 2. sz. képet!), hogy a „hálómester“ az előbb említett „kutya“-t a vízre bocsájtja és a hálót utána eresztí a vízfolyás mentén. A két „vágós“ pedig a ladikot a víz ellenében evezí a kormányos irányításával mindaddig, míg a háló a ladikból ki nem fogy. Akkor megfordul a csónak és kb 4—5 méternyi ívet kerít és a hálómester az inát és fölét összefogva szedi vissza a hálót a ladikba, melyet most a vízmentében eveznek, míg a kutyát el nem érik. A keszeg és balin a fölén igyekszik menekülni s itt megfogódnak, a többi pedig a zsákba terelődik. A zsákmányt gyorsan kiszedik és azután újra halásznak vele. Este vonul a „dévérkeszeg“ csoportosan éjjeli szállására: a tanyákba. A halászóhelyet, ahol e szerszám jár „ajj“-nak (= alj) és „csapás“-nak nevezik (alj a vízalatti zátony után lévő csendesebb folyás, csapás pedig, ahol a két ág vagy csatorna találkozik).

(Folyt. köv.)

Ponty fehérborban. Hosszában kettéhasítunk egy kb. 2 kg. súlyú pontyot, bőrét pikkelyével együtt lehúzzuk, az így nyert két szeletet megmossuk, megsózzuk és tűzálló tábla helyezzük, majd 3—4 deci fehérborral leöntjük, a meleg sütőben addig pároljuk, míg a bor elfőtt. Közben a tűzhelyen 10 dkg. zsíron vagy vajon 15 dkg. karikára vágott gombát párolunk, amit 5 dkg. liszttel beszőrünk és 2—3 deci tejszínnel feleresztve felforralunk, majd a tűzről levéve, 2 tojás sárgáját keverjük hozzá és az így elkészített mártást a halra öntjük. A leöntött halat aranysárgára sütjük.

Időszerű teendők a tógazdaságokban

Márciusi időjárásunk rendkívül kedvezőtlen volt a tógazdaságok részére. A hó első felében még tartott a késői télutó, a második felében pedig a hideg szelekhez még gyakori lehülés járult. Az időjárás tehát nem volt megfelelő a kihelyezésekhez. miért is számos helyen az részben vagy egészben áprilusra maradt. Különösen ott tőlódott el a kihelyezés, ahol a tenyészanyagot tóban tárolták és azt előbb még le kellett halászni. **Az időjárás miatt így most legfontosabb teendőnk, hogy az elmaradt kihelyezéseket mielőbb befejezzük.**

Igen kedvezőtlen volt a tavak vízzel való biztosításánál a március hónap száraz jellege. Lényeges csapadék, mely a tótöltéseknél felhasználást nyerhetett volna, seholl sem volt. A kevés hó hamar elolvadt és a száraz föld elnyelte. Vízellátás tekintetében ezek szerint az új üzemelés kezdete nem biztató. **Ezért kell a tógazdának még fokozottabb figyelemmel lennie arra, hogy egy csepp vizet se hagyjon kihasználatlanul kárbaveszni.** Körültekintéssel kell ügyelni arra, hogy a duzzasztóművek, zsilipek tökéletesen legyenek tömítve és semmi szivárgás se apassza tavainkat. Ahol tárolni kell halat, ott is ügyelni kell arra, hogy több vizet, mint amennyi a hal fenntartásához szükséges, ne engedjünk a telelőre. Természetesen, ha a várva-várt tavaszi csapadék megérkezik — éjjel és nappal — engedjük a tavainkra a legteljesebb felügyelet mellett. Bármily mulasztásnak — legyen az a víz késői felfogása, vagy a rácsok eltömődése miatt annak lefutása — súlyos következményei lehetnek tavaink feltöltésére és így közvetve termelésünkre. Száraz jellegű klímánk mellett későbbi csapadéokra biztosan nem számíthatunk.

A tavaszi hónapokkal járó szelek — még jól végzett munka mellett is — megrogadják a partvédelmet. Ezek helyreállítását azonnal el kell végeznünk. A **süllöket ivatásra** kihelyezzük az elkészített ivótavakba. A friss ikrát a megrendelőknek továbbítjuk, illetve saját szükségletünkre helyezzük ki. Ajánlatos a **pontyanákat** is április folyamán nemek szerint elkülönítve tartani. Éghajlatunk mellett — meleg időjárás esetén — a ponty már április második felében ívik. Ritkán szokott azonban a korai ivás jól sikerülni. Megfelelőbb az anyák első csoportját csak április legvégén kihelyezni.

Ahol a **vöröskórság**, ez a legveszedelmesebb halbetegség, fel szokott lépni, különös gondnal naponta vizsgáljuk tavainkat. Ha elhullást, vagy beteg halakat észlelünk, a tavat naponta kétszer is csónakon átvizsgáljuk. Egyrészt tájékozódunk a betegség lefolyásáról, másrészt az elhullások észlelésével a veszteségről helyesebb képet nyerünk. Sajnos az apró pontyivadék szinte nyom nélkül szokott eltűnni és csak később, a nyári halmozgás és az etetés megfigyelése mutatják meg a baj nagyságát.

Ha módunk van rá, az elhullást egészséges hal kihelyezésével igyekszünk legalább részben pótolni.

Csónakjainkat kijavítva, bekátrányozva vízre helyezzük. **Hálószerszámainkat** rendbehozva a kihelyezések, szállítások befejezte után eltesszük. Külső munkánk aránylag kevés áprilisban, ezért már most **elkészítjük a nyári próbahalászathoz** szükséges dobóhálót és varsákat. Úgyszintén kiegészítjük, kijavítjuk a kézi szerszámokat. Súlyt helyezünk arra, hogy a csuklóskaszát kijavítva, kiköszörülve, várjuk a káros vizinövényzet megjelenését. Az a tógazda, aki a tavak vizállásának megfelelő voltát feltételezve, lelkiismeretesen végezte a gyékény és nád irtását, az ezidén már lényegesen kevesebb munkával és költséggel tudja a **káros növényzetet** visszaszorítani. Rendkívül fontos, hogy már április végén megkezdjük az irtást, — amennyiben a növényzet a vízből felmőtt — mert különben később azzal nem tudunk megbirkózni még jelentősebb áldozatok árán sem. Mihelyt a kaszálás ideje elérkezett, munkáink súlypontja arra helyeződik.

Számos helyen használtak a múltban szuperfoszfát műtrágyát és trágyameszet a természetes hozam emelése céljából. Április hónapban kell ezek első részletét is kiszórni, ügyelve arra, hogy a meszezés és műtrágyázás között **néhány** napi időköz legyen. A használandó mennyiséget a tógazda anyagi ereje és a helyi tapasztalatok szabják meg. Nem minden talaj reagál ugyanis egyformán fenti anyagokra, sőt esetenként semmi eredmény sem mutatkozik.

Oeconomio György

Vörösbors ponty. A megtisztított pontyot kettéhasítjuk, 5 cm. széles szeletekre vágjuk és egy óráig át sóban állni hagyjuk, majd utána vörösborsban 15 percig főzzük. Közben barnamártást készítünk, amit a halfőzésből visszamaradt vörösborsal eresztünk fel. A megfőtt pontyszeleteket kivajazott tűzálló tábla helyezzük és a készített mártással leöntjük. Végül a halszeletekre apró vajdarabkákat teszünk és az egészet tíz percre forró sütőbe tesszük. Vajas főtt burgonyával tálaljuk.

A „Csersav-Kuoxam” hálókonzerválási eljárás előnyei

A Balatoni Állami Halászati Üzem a hálótartósítás terén elért első sikeres kísérlet hatására áttért a kátrányozásról a „Csersav-Kuoxam” eljárás alkalmazására.

A „Csersav-Kuoxam” eljárást hazai anyagok felhasználásával 1946 őszén és 1947 tavaszán az Országos Halélettani és Szennyvízvizsgáló Kísérleti Intézetben dolgoztuk ki. A laboratóriumi kísérletek során is már sikeresebbnek ígérkezett ez az eljárás, mint a kátrányozás.

A berendezés hiányosságának leküzdésével a legelső nagyháló 1947 júliusában konzerválták a Balatoni Állami Halászati Üzem siófoki telepén. Ez a háló augusztus elején már a balatonszemesi halászokhoz került; azóta a háló állandóan munkában van. A három első hónapban naponta kétszer, azután egyszer került vízbe. A rossz szárítási lehetőségek ellenére (a szemesi tericsfa* igen rövid és túlságosan vastagon kerül rá a háló, ősztől pedig hetekig állandóan nedvesen kerül újra a vízbe, sőt esős időben ki sem terítik azt), a háló még január közepén is kifogástalan volt és a halászmester megítélése szerint még legalább két hónapig el fog tartani. Ezzel a hálóval egyidőben került vízbe a keszthelyi halászok kátrányozott hálója, ami már december közepére használhatatlanná vált.

A szemesi halászok véleménye szerint más előnye is van a konzervált hálóknak: elsősorban nem piszkít és nem égeti fel a halászok kezén a bőrt, sokkal könnyebb a húzása, ennek következtében vékonyabb köteleket is lehet majd használni. Mivel a húzás gyorsabban megy, a halászmester állítása szerint a fogás is eredményesebb.

Ezen gyakorlati eredmények alapján nézzük a háló-konzerválás kifizetődésének kilátásait.

Kátrányozott hálóból a Balaton halászáinak évi szükséglete halásztelepenként 2 darab, ez összesen nyolc drb 1200 m-es és két drb 600 méteres háló, és 3 drb 400 méteres jégi háló. A kátrányozott hálóból csak a l é h és s félév élettartalmú, a kötélzet egy esztendeig éltart.

Egy háló léhész anyaga kb 13.000 Ft-ba kerül, ez az évi hálószükségletre átszámítva 130.000 Ft-ot tesz ki. Az inslég ára kb 5.000 Ft, a kötélzet árát pedig 70.000 Ft-ba számolhatjuk. Az évi háló-kiadások tehát 205.000 Ft-ra emelkednek. Ebben azonban nincsen benne a hálók állítási költsége, ami 8—10.000 Ft-ra tehető. A kísérletek alapján kilátás van arra, hogy a hálók élettartamának meghosszabbításával a hálószükséglet évente a felére fog csökkenni. Ez azonban csak a léhészre vonatkozik, a kötélzet esetében — az erős mechanikai elhasználódás miatt — csak valamivel több mint 50%-os élettartam-meghosszabbodásra számíthatunk. A várható anyagmegtakarítás értékét tehát 80.000 Ft-tal vehetjük. A háló állítás költsége 4—3.000 Ft-tal lesz kevesebb.

A konzerválást azonban költségek is terhelik. Az oldatok gazdaságos kihasználása mellett egy nagy háló konzerválása meg egy utókonzerválás, munkabérekkel együtt nem drágább, mint 2.500—3.500 Ft. A racionalizált konzerválási üzem fenntartása évente 20.000—25.000 Ft-nál többre semmi szín alatt sem fog kerülni.

A balatoni állami halászatnak tehát a „Csersav-Kuoxam” hálókonzerválási eljárás kb évi — 60—70.000 Ft megtakarítást jelent. Ezen anyagi megtakarítás mellett a hálóval foglalkozó halászoknak is előnye származik az új eljárás bevezetéséből. A tetemes anyagi előny mellett nemzetgazdasági előnyt is könyvelhetünk el a „Csersav-Kuoxam” eljárás javára. Bevezetésével csak a Balaton esetében kb 1200 kg elsőrendű kenderfonal anyagot és kb 2000 kg kötél anyagot takarítunk meg, melyet textíl-inségben szenvedő országunk más célra is felhasználhat.

Ha sikerülni fog ezt a hálókonzerválási eljárást az egész országra kiterjeszteni, akkor a halászok tetemes pénz megtakarítása mellett ez sok ezer kg kender nyersanyag megtakarítást is jelent. Kísérletképpen a Velencei tó halásza is tettek a régi módi kátrányozott hálókba új eljárással konzervált hálódarabokat. Tapasztalataik szerint a kátrányozott háló már szétszakadt, míg az újonnan konzervált részek még mindig jók.

A „Csersav-Kuoxam” hálókonzerválás terén még igen sok eredményt lehet elérni az eljárás finomításával és tökéletesítésével. Reméljük, hogy az illetékesek támogatni fogják az Országos Halélettani és Szennyvízvizsgáló Kísérleti Intézetet, hogy ezirányú munkáját szélesebb alapokon tovább folytathassa és hogy a már meglévő eljárás előnyeiben minden halászati üzem részesülhessen. *Dr. Woynárovich Elek*

* A tericsfa = terics-fa, népies helyi elnevezése a hálók kitergetésére használt fának. (Szerk.)

Halászat a Centenáris Mezőgazdasági Vásáron

Aki február hó közepén kint járt a Tenyészállatvásár Telepen és végigment a háború pusztító vihara által súlyosan megrongált épületek között, egy pillanatra gondolkodóba esett és kétkedéssel fogadta azt a hírt, hogy ugyanezen a helyen négy hét múlva centenáris kiállítás lesz.

A lehetetlennek látszó tervek közül mégis valóság lett, mert a magyar élmiaikarás és akaraterő megoldotta a lehetetlennek mutatkozó feladatot. A rendezőség lelkes gárdájának irányítása mellett működő műszaki értelmiség, az építőipari munkásság, valamint a rajzoló- és festőművészek, sőt nem utolsósorban az önkéntes rohammunkások áldozatkész kitaró munkája lehetővé tették, hogy március hó 19.-én a Tenyészállatvásár Telep a háború után elsőkben ismét kinyithatta kapuit és bemutat-hatta az érdeklődő tömegeknek, hogy mezőgazdaságunk és állatállományunk a felsza-badulás óta milyen fejlődési fokot ért el.

A kiállításon a legősibb mezőgazdasági termelési ág, a halászat is méltó-képpen képviseltetni kívánta magát. Sajnos a halászati pavilon újjáépítése céljából rendelkezésre bocsátott csekély költségkereten belül csak a pavilon toronyszerű épülete, valamint a hozzácsatlakozó és a múltban éttermi célokat szolgáló épületrész egy részét állították helyre.

A toronyszerű épületben a halászatnak a felszabadulás óta történt fejlődését élenkszíni grafikus képek ábrázolták és ugyanott a legkülönbözőbb halászati szer-zszámok, halképek, a halászati szövetkezetek tagjainak téli háziipari munkái, valamint a Phönix hongászcikkek gyártó üzem izléses kivitelű hongászfelszerelési tárgyai tarkították a hófehérre meszelt falakat. — A toronyszerű épület jobbszárnyán újjá-épített épületrészben voltak az akváriumok. Ezekben a Magyar Állami Hal- és Nád-gazdasági Üzemek, valamint Magyar Tógazdaságok és Halkereskedelmi Rt. tógazda-ságaiból származó halfélességek ritkaszép példányai voltak. Ugyanitt került bemu-tatásra a pisztrángnak és a csukának különleges edényekben végrehajtható mester-séges keltetése is.

Lapunk következő, májusi számában, e kis — előzetes — tájékoztatót ké-pekkel tarkított részletes beszámoló fogja követni.

Időszerű tennivalók a természetes vizeken

A süllők ivása ebben a hónapban megfelelő időjárás mellett legnagyobbreszt feltétlenül befejeződik. A süllőfészket igényelt bérlok legapróbb részletekig kidolgozott fészkelkihelyezési menetrendjünkkel álljanak készen a teherautón, előzetes távirati ér-tésítésre, szállítandó fészkek fogadására. A kihelyezésnél a folyó év március 22.-én és 23.-án tartott süllőfészkek és pontyivadék kihelyezési tanfolyamon tanulatokat nagyon jól értékesíthetjük. A szállítmányok kihelyezését részben a Haléletani Inté-zet szakkkiküldöttje, részben más szakember irányítja, aki esetleges kétség esetén a szükséges felvilágosításokat a helyszínen készséggel megadja. Ne feledjük el, hogy a süllőikra élő pete, ennél fogva oxigénigénye van, ezért a keltetőkosarakat az első pár napon át naponta egyszer-kétszer kezünkkel lassan nyomjuk 30–40 cm-rel lejjebb a fenék felé (nem szabad fenékre szorítani), a kezünkkel félkeze ismét lassan engedjük visszaemelkedni a helyére. Hirtelen mozdulatokat az ikra védelme érdeké-ben kerüljük és e vízcsereelési műveletet a kelés várható ideje előtt feltétlenül szün-tessük be, minthogy a kikelt tehetetlen süllőt a keletkező vízáramlás kimosná a vé-delmet nyújtó kosárból és így biztosan az ott ólálkodó ragadozók zsákmányává válnék.

A süllőt saját területükön ivatók a fent említett tanfolyamon és a lapunkban is már ismertetett fészkeket a tanult módon, kötelekre erősítve haladéktalanul helyez-zék ki az ivóhelyekre, mielőtt a víz hőfoka tartósan 9–10° C fölé emelkedett. A fészkeket 2 naponként (célszerűen délután) megnézzük, a megtermékenyített fészke-ket a készenlétben tartott szabványos keltetőkosarakban a kijelölt helyeken helyezzük ki, a felszedett fészkek pótlandók. Figyeljük meg, nem fűzészzerűen lerakott ikrát kaptunk-e az ivatás során, mert az haszontalan sügérikra.

Ebben a hónapban már tilalom van (lásd a lapunkban is közzétett tilalmi ren-deletet).

Természetes vizeinkben részben folyamatban van, részben már befejeződött a tavaszi pontyivadék behelyezés és a süllőfészkek kihelyezése. Az elmúlt évi tavaszi és őszi behalásítás tapasztalatain okulva mind a Minisztériumunk, mind az Országos Halászati Felügyelőség, a Magyar Állami Hal- és Nádgazdasági Üzemekkel, továbbá a Magyar Tógazdaságok és Halkereskedelmi Rt., valamint a Halászati Szövetkezeti Központ közreműködésével igyekezett a megoldásra váró kérdéseket a lehető leg-pontosabban megoldani. Erről a kiváló teljesítményről s annak eredményéről lapunk májusi számában ábrákkal, táblázatokkal kísért részletes beszámolót fogunk adni. —

Előljáróban már megjegyyezhetjük, hogy a Balatonon kihelyezett 24.000 süllőfészken a beérkezett jelentések szerint április 6-án megkezdődött a süllők ivása.

Vigyázzunk fokozott mértékben, hogy a vadívás jól sikerüljön és a falu lakossága az ivásnál bódult halakat ki ne fogdoshassa vagy szígyonyozhassa. **Az ivás ideje alatt minden lelkiismeretes halásznak a vizpartján a helye!** Tudjuk jól, hogy ilyenkor némely falu lakosságának apraja és nagyja a vizpartot járja feneketlen kosarakkal vagy vasvillával. Kergessük el erélyesen ezeket az alkalmi halorzókat. Figyeljük az ivás megindulását és **kérjük fel a helyi rendőrséget is**, hogy ettől kezdve az ivás lezajlásáig a szokottnál szorgalmasabban éjjel-nappal járja a vizpartot, és a **parton őgyelgőket az ivóhelyektől kergesse el, a tetten kapott személyek ellen pedig kímélet nélkül indítsa meg az eljárást.**

Hálónk, csónakjaink javítását, konzerválását feltétlenül fejezzük be, hogy ne gátolja a szerszámok hiányossága majd a halászatunkat.

A csuka és ragadozó őn befejezik már, a sügér, durbincs, ezüstös balin, paduc és bucó folytatják még ivásukat e hóban. Ezekhez járulnak a hó végén a veresszárnyú koncér, dévérkeszeg, ónos-jász, a küszfélék, a pirosszemű kele és esetleg a ponty. Helyezzünk ki múlt számunkban leírt módon elkészített mesterséges ivóalkalmatosságokat. Jól fogható e hónapban varsával a sügér és menyhal. *Székelyi Árpád*

A Halászati Szövetkezeti Központ közgyűlése. F. évi március hó 31-én d. e. 10 órakor Budapesten (V., Kiss József-u. 31. I. 1.) tartotta a Halászati Szövetkezeti Központ évi rendes közgyűlését. A közgyűlés határozatképes volt, minthogy a 31 tagszövetkezetből 22 képviseltette magát. — A közgyűlést *Kóczán Lajos* ü. v. igazgató nyitotta meg. Üdvözölte a megjelenteket és a Szövetkezeti Minisztérium képviselésével megbízott: *Gönczy László* min. s. titkárt, a Földművelésügyi Minisztérium képviselésével megbízott: *Székelyi Árpád* főintézőt, valamint a HALÁSZAT szerkesztőjét: *ifj. Dr. Szabó Zoltán* fővegyészt. Bejelentette, hogy a közgyűlést szabályszerűen meghirdette a HALÁSZAT útján. Ezután rátért a meghívóban (lásd előző számunk 45. oldala) közzétett tárgysorozatra. — Az alapszabálmódosítás (1) kapcsán *Kóczán Lajos* csak az új szövegmódosításokat ismertette, melyekhez a közgyűlés egyhangúan hozzájárult. — A közgyűlés meghallgatta a HOTÉSZ 1947 évi nyitó forint mérlegét, igazgatósági és felügyelőbizottsági (2), az igazgatóság (3), valamint a felügyelőbizottságnak az évi mérleg és eredmény kimutatásra vonatkozó jelentését (4), ezután a szükséges felmentéseket (2, 7) egyhangúan megadta, illetőleg az évi mérleg és eredménykimutatást egyhangúan jóváhagyta (5). — A mutatóköz felesleg (6) tekintetében egyhangúan úgy döntött, hogy az a tartalék alaphoz csatoltassék. — Többek hozzájárulása után nyílt szavazással egyhangúan 2 új igazgatósági tagot választottak: *Balogh Ferenc* és *Takács József* személyében, míg a felügyelőbizottság új tagjai *Zilahy Béni* (három évre), *Kiss Ferenc* (két évre) és *Benkő János* (egy évre) lettek. (8). — Ezután rátért *Kóczán Lajos* a tárgysorozat utolsó pontjára (9), a beérkezett indítványokra. Ismertette a Szegeden rendezendő Délkelet-európai Ipari Vásár-t és beszámolt a megindítani kívánt új lapról a MAGYAR HALÁSZ-ról. (A zárójelben közölt számok a meghirdetett tárgysorozat sorszámai.) Végül minthogy több tárgy nem volt, a közgyűlést *Kóczán Lajos* ü. v. igazgató berekesztette, ismételten üdvözölvén a megjelenteket és a tagszövetkezetek további eredményes munkájához sikert kívánt. — A közgyűlés berekesztése után tolmácsolta *Kóczán Lajos Antos Zoltán* minisztériumunk vizgazdasági (halászati) ügyosztálya vezetőjének üdvözlését a közgyűlés résztvevőinek, felhívta a figyelmet a most kezdődő és már folyamatban levő behalásításra, süllő-fészek kihelyezésre. Majd ezután az egyes tagszövetkezetek jelenlévő képviselői sérelmeiket és panaszait adták elő.

MAGYAR ÁLLAMI HAL- és NÁDGAZDASÁGI ÜZEMEK BALATONI HALÁSZATA

Központja: Siófok **Telefon:** Siófok 2. **Postacím:** Állami Halászat, Siófok

Halásztelpei: Balatonújhely, Balatonszemes, Fonyód, Keszthely, Badacsonylápd, Révfülöp, Tihany, Alsóörs és Balatonkenese.

Magyarország legnagyobb gépesített halászati üzeme. Állandó halászat két gőzhajóval és hat motoroshajóval. Az év minden szakában autón és vasúton szállít halat bárhova.

Főtermékei a világhírű fogas, a zamatos dévérkeszeg és a savanyításra, valamint konzerválásra igen alkalmas garda.

Halrendelés: Budapestre és ettől keletre fekvő területek részére a Magyar Haltenyésztők Értékesítő Részvénytársaságánál, Budapest, IX., Gönczy Pál-u. 4. Telefonszám: 184—024.

Ujdonságok — Vegyesek

A barnakánya, mint halpusztító. — A barnakányát a legtöbb ember baromfi és apróvad ellenségének tartja. A közép-hegységeinkben áll is ez a vélemény, azonban a barnakánya [*Milvus m. migrans* BODD.] nem az erdőségeink, hanem a Duna-ligetek jellegzetes madara. Gyakran találkozhatunk vele a Csallóközben, de Komáromtól lejjebb is, ahol erdős szigetek vannak, sokszor láthatjuk, így a Szent Endre-sziget felső csúcsánál lévő erdő parcellánál csaknem mindig megtaláljuk. Ugyanígy a Csepel-sziget erdeinél és attól délre, ahol már tekintélyes dumai liget-erdőségek következnek, ott leljük csak meg igazi hazáját. — Márciusban érkezik és októberben távozik. Jól megtermett, sötét barna színű madár, mely ék alakúan kivágott farkáról és kiterjesztett öblösen „lelógó” szárnyairól, méltóságos szárnycsapásairól könnyen felismerhető. A Duna mentén nem vad és baromfi a tápláléka, hanem a hal. Mivel azonban szárazföldi életmódra van teremtve, nem rendelkezik a halászás ügyességével, hogy a hal után be is tudjon csapódni a vízbe, hanem a felszínen úszkáló halakra tud csak a vízszíneire vágni, ezért is tápláléka jórészt dög és beteg halakból áll. Megfigyeltem a Csallóközben, hogy amikor a halászok a hálóikat húzták, a barnakánya egészen a csónak mellé csapkodott le a menekülni iparkodó halakra, és állandóan a halászcsónak felett keringett. — Összefoglalva tehát azt a végkövetkeztetést vonhatjuk le, hogy a barnakánya, mint a dunai ligetek madara, elsősorban halakból él, de mivel termete nem a kimondott halfogásra idomult, csak felszínesen tud halászni, így a halfgazdaságra nézve kártétele számba nem jöhet, sőt tisztogató szerepével inkább üdvös a halbetegségek terjedésének meggátlásában.

Keve András dr.

*

A kínaiak voltak valószínűen az első pontytenyésztők. A ponty Kínában is honos, sőt régebben sokan azt állították, hogy a távol Keletről került Európába is. O. Engel (Fischerei Ztg. 1928. 35. p. 694.) valószínűnek tartja, hogy ez az ősrégi kultúr nép valóban igen régen megtanulta a pontytenyésztés mesterségét, mert hazája már régen a túlnépesedés bajaival küszködött, s lakossága leleményességre nevelődött, minden lehetőséget fel kellett használnia az éhség elkerülésére. Ez a körülmény a kínai haltenyésztőkben is kitűnő szakembereket nevelt, s az utazók között, akik Kínát felkeresték, könnyen akadhattak olyanok is, akik a pontytenyésztés előnyeit felismerve, s a mesterséget megtanulva, e tudásukat azután hazájukba visszatérve értékesítették. Az ilyen szakismereteket esetleg csakugyan Kínából importálhatták, de nem magát a pontyot, amely Európában ősidőktől fogva megvolt már, így pl. a Dunában is.

† U.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

A szerkesztőbizottság a következő, már régebben beérkezett **szakcikk**ek közléséhez járult hozzá: **Dr. Lukács Károly:** „Halászati szakirodalom 1916—1940.” **Khin Antal:** „A csallóközi halászelet” (számos képpel). **Dr. Varga Lajos:** „A középeurópai folyóvizek halászati szakaszairól.” **Dr. Rotarides Mihály:** „A halak természetrajza.” (Terjedelmes cikksorozat). **Vásárhelyi István:** „Adatok a pénzespér táplálkozásához.” **Dr. Keve András:** „Pusztítják-e a vadludak a halakat?” **Behyna Miklós:** „A csíkok.” **Clair Gyula:** „A halászat műszaki kérdései.” (Folytatjuk). — **A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság jelenti:** A Szovjetunió távolkeleti partvidékének, az úgynevezett Tenger mellékének, halászai serényen készülődnek a tavaszi halászatra. A halász-, bálnavadász- és tengeri rák fogásra berendezett hajókat kijavították, köztük a nagy „Alent”

bálnavadászahajót is. Ezidén a szovjet Távolkelet halászai terv szerint 48%-kal több halat fognak, mint az elmúlt esztendőben. — **Olvasóink figyelmébe.** Visszamenően lapot most még azokból a számokból tudunk küldeni, melyek nem fogytak ki. Kérjük olvasóink szíves értesítését, hogy mely számokra van szükségük. — **Cikkiróinknak.** A természetes vízi halászat tárgyköréből örömmel vesszünk minden cikket. A kézírásos cikkeket is elfogadjuk, Rajzot, képet közlünk (a megjelenés után az eredeti képeket visszaküldjük). Kéziratokat azonban nem őrzünk meg, illetve nem küldünk vissza. (Kivétel az, amikor a szerkesztőbizottság valamely cikk értelmi változtatását kéri a szakszerzőtől). Kérjük a cikkeket (kézírás kivételével) lehetőleg 2-es sortávval a papír egyik oldalára írni csak. Egy-egy cikk terjedelme a három gépelt, illetve a hat kézírásos oldalt ne haladja meg. Cikkeinket mindenkor a szerkesztőség címére küldjük. (Budapest, II., Herman Ottó-út 15.). A máshová küldött cikkek sorsáért nem felelünk. A közlésre kerülő cikkek szerzőjét és a cikk címét lapunkba közlő tesszük. — **ifj. Papp Ottó és családja** lapunkat az alábbiak közlésére kérte fel:

„id. Papp Ottó elhunytával vigasztaló és résztvevő soraikkal sokan fordultak hozzánk, ezúton mondunk köszönetet azoknak, akik fájdalomukat enyhítették: így elsősorban a Minisztériumnak, a Szakszervezetnek és a Halászati Szövetkezeti Központnak, valamint szaktársainknak és jóbarátainknak.“ — „Lehet-e nyugdíjas a halászati szövetkezet tagja?“ — kérdi egyik olvasónk. Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint: igen, de csak abban az esetben, ha az élvezett nyugdíja megélhetéséhez nem elegendő s 3 évi halászszakmai foglalkozását igazolni tudja. — Ezúton mondunk ismételten köszönetet Rozmán István, Veszprém s Czako István, Szekszárd kartársainknak a HALÁSZAT érdekében kifejtett buzgó és eredményes

propagandáért. — A lapunk szerkesztősége örömmel tapasztalta, hogy a „természetes hozam“ kérdésében kialakult vitához szakértőink és olvasóink részéről számos és igen értékes cikk futott be, azonban ezeknek közlésére sajnálatos módon a lap kis terjedelme miatt egyelőre sor nem kerülhet. Ezért ezúton is kérjük az e témakörbe vágó cikkeket szerzőit, ne vegyék rosszszéven, hogy cikkeik közzététele elmarad. — Szegeden 1948 július hó 31.-e és augusztus hó 10.-e között Délkelet-európai Ipari Vásár lesz. E vásár keretében halászati kiállítás és bemutatók is lesznek, sőt itt fogják megrendezni az ezévi halász kongresszust is. A vásár tartama alatt 50 %-os vasúti utazási kedvezményt nyújt a látogatóknak a MÁV.

A francia Alkalmazott Hidrobiológiai Központi Állomással kapcsolatban a szakköröket érdeklő érdekes cikk jelent meg a „Bulletin Français de Pisciculture“ 1947. július—szeptemberi számában az állomás igazgatója, P. Vivier tollából.

A cikk írója kifejti, hogy a franciaországi halastavak, a természetes tavak és a folyóvizek nem nyújtják azt a terméshozamot, amelyet várni lehetne ezektől, annak ellenére, hogy a termésük mintegy tízezer tonnányira rúg, ami nem megvetendő mértékben emeli a francia nemzeti jövedelmet. Ismerteti a cikkíró ezzel kapcsolatban azokat a hidrobiológiai gyakorlati állomásokat, amelyek külföldön működnek, majd rámutat arra, hogy hasonló állomás működött a Léman tavon, Thonon mellett, hasonló állomása van a grenoblei és a toulousei egyetemnek is. Hiányzott azonban egy olyan központi szervezet, amely megfelelő személyzettel, tudósokkal, kutatókkal és megfelelő berendezéssel, műszaki felszereléssel rendelkezett volna, a haltenyésztéssel összefüggő igen fontos kérdések vizsgálatára. Ennek hiánya folytán a francia édesvízi halászatot súlyos károsodások érték. Ezt a hiányt pótolta az 1943-ban megjelent törvény s az ezzel kapcsolatos rendeletek, amelyek létrehozták Franciaországban, Bovesben (Somme) a Paraclet-i Állomást, mely vízanalízissel, foglalkozik. Egyik szakosztálya Párizsban működik. Az intézmény nagy anyagi nehézségekkel küzd, ennek ellenére 1946-ban 36 analízist végzett. A paraclet-i intézet egyik legjelentősebb osztálya a halászati laboratórium. Az intézet kiadványai közül legjelentősebb a Központi Hidrobiológiai Állomás évkönyve, továbbá a nagy népszerűsége törekvő „Le Bulletin français de pisciculture“. A központi állomás egyúttal szakmai nevelési központ, melynek kiváló kutató személyzete biztosítja az intézet tudományos színvonalát.

— 77 —

Csuka „mundérban“, tepsiben (sütőben). Az élő és fejbeszúrt csukákat egymástól fél centiméter távolságra tepsibe tesszük és sütőben sütjük meg. A csukák előbb levet engednek, de később az egészen elsül. Ha a csukák puhára sülték, a tep-siből kiszedjük és ugyanúgy készítjük el, mint a nyárs „mundéros“ csukát, tátra rakjuk, sütőben melegítjük és így tálaljuk.

Magyar Haltenyésztők Értékesítő Részvénytársasága

Igazgatóság: Budapest, IV., Petőfi Sándor-u. 5. Tel.: 180-268 és 381-540.

Levél cím: Budapest 4. Pósfaliók 271. Távirati cím: Tógazdaságok.

Üzlet és raktár: Budapest, IX., Csarnok-tér 5. Telefon: 180-207, és

„ „ „ IX., Gönczy Pál-u. 4. Telefon: 184—024.

Elárúsítóhely: Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok. Tel.: 180-207.

Szállítási iroda: Budapest, XI., Budaörsi-út (pályaudvar). Tel.: 268-616.

Veszünk és eladunk mindenféle tógazdasági és természetesvízi élő és jegelt halat.

SUMONYI TÓGAZDASÁG

Tóth József és társai

HALKERESKEDÉSE

Budapest

IX., Központi Vásárcsarnok.

Telefon: 384-575.

**Akik szeretnek vadászni
nem nélkülözhetik a**

NIMRÓD VADÁSZLAP

vadászati, ebtenyésztési, solymászati,
céllövészeti és fegyvertechnikai cikkeit.
Megjelenik: 1-én és 15-én. Előfizetése:
36— Ft (félévre). Csekk száma: 34026.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI. Eötvös-utca 12.

FENYŐ VILMOS

hal- és rák kereskedése

Telefon: 389-133.

Budapest,

IX., Pipa-u. 4.

BARTA LIPÓTNÉ

hal kereskedő

Telefon: 184-499.

Budapest, IX., Pipa-u. 4.

Központi Vásárcsarnok.

CSERKÉSZBOLT SZÖVETKEZET

Központi iroda: VI., Hajós-u. 14.
125-015. 125-950.

Mindenféle sport-, halász- és
horgász felszerelések.

Üzletei:

Budapest, V., Nagy Sándor-u. 6.
Telefon: 125-010.

Budapest, VIII., Rákóczi-u. 67.
Telefon: 139-248.

32 vidéki városban van lelakat.

Halászháló

puha inslég és kötél, hálófónál,
parafa-alattság, rebzsinór min-
den mennyiségben kapható

ÁDÁM MIKSA Rt-nál,
Budapest.

Főüzlet: VII., Thököly-út 16. sz.
A keleti pályaudvar indulási ol-
dalával szemközt. Telefon: 425-741.

A lap kiadásáért felelős: *Faragó Sándor.*
Lapzárta: Minden hó utolsó napján.

MAGYAR ÁLLAMI HAL-ÉS NÁDGAZDASÁGI ÜZEMEK

V., Tükör-u. 5.

Telefon: 126-770, 122-820, 128-482 és 128-483.

Ajánlja első osztályú stukatur fonatát és nád pallóit.

Mindenkori napi áron.

Kereskedőknek — viszonteladóknak — árengedmény.

PRISTER MŰVEK

hydrotechnikai és építő r. t.
Budapest, XII., Maros-utca 6/a.
Telefon: 160-830.

Sado házi kiserítők. Szabadalmazott derítőbetétek, biológiai szennyvíztisztítók, szennyvízáttemelő telepek, mélyépítés-vízépítés.

Most kerül sajtó alá!

Ismét megjelenik:

kiváló vadászok és vadászati szakírók közreműködésével

NIKOLITS GYÖRGY szerkesztésében a

VADÁSZATI ÚTMUTATÓ

1943—1948. évfolyama.

Ha a vadászat és az ezzel kapcsolatos valamennyi elméleti és gyakorlati újabb fejlődéssel együtt akar haladni és az újabb vadászateseményekről értesülni, akkor fizesse elő, vagy rendelje meg a vadásznak e nélkülözhetetlen, hasznos szakkönyvét, mely gazdag és változatos tartalmán kívül sok eredeti felvételt, magyarázó ábrát és rajzot tartalmaz és minden vadászat iránt érdeklődőnek hasznos, szórakoztató és tanulságos olvasmányul szolgál.

Esztétikus, aranyozott díszkötésű, kb. 800 oldal, 277 ábrát és képet tartalmazó kitűnő vadászati szakkönyv előfizetési ára: 45 Forint; megjelenés után bolti ára: 65 Forint lesz.

Megrendelhető a

VADÁSZATI ÚTMUTATÓ kiadóhivatalában, BUDAPEST, VI., Szinyei-Merse-u. 11.

Postacsekkszám: 38.466.

Telefon: 122—510.

Kaphatók újra a
HALÁSZAT
könyvei

Főlerakat-főbizományos:

KILIÁN FRIGYES utóda,
m. egyetemi könyvkereskedése.
BUDAPEST, VI., Haris-köz 2.

Horgok, csalik, horgászfelszerelések változatos kivitelben, kiváló minőségben kaphatók:

Fegyver-, Lőszer- és Sportárú Kft.
azelőtt

SKABA és PLÖKL

Bpest, VI. Bajcsy Zsilinszky-út 33.

Pironcsák Irma halkereskedő

Veszek mindenféle
folyóvízi és tavi halat.

Iroda: IX., Imre-u. 4. Telefon: 384-256.
Üzlet: IX., Tolbuchin krt. 1-3. 184-522.

Major János vaskereskedése

horgász és halász cikkek,
vas, acél és háztartási áruk.

VIII., Rákóczi-út 59. Telefon: 139-232.

Hirdessen a HALÁSZAT-ban

A hirdetés ára:

6 cm. széles hirdetés mm-ként 1 Ft.
12 cm. széles hirdetés mm-ként 2 Ft.

AJREGYZÉS. A Magyar Haltenyésztők Értékesítő Részvénytársaságának nagybani budapesti hal-árjegyzése 1948. március havában.

Ponty élő	9.00—15.00 Ft	Őnhal	6.00—12.00 Ft
Ponty jegelt	6.00—12.00 „	Compó	3.00 „
Fogassüllő	10.00—20.00 „	Keszeg	1.00— 4.20 „
Köstüllő	12.00 „	Kárász	6.00— 8.00 „
Harcsa	8.00—20.00 „	Törpeharcsa	4.00— 8.00 „
Csuka	6.00—15.00 „		

A M. Tájékoztatóügyi Minisztérium 7254/1947. sz. rendelete alapján. Kapisztrán-Nyomda, Vác. Felelős: Lőrincz J